

ARBETSMATERIAL

Konstpolicy för Åstorps kommun

Underrubrik eller
en beskrivning av rapporten

Beslutad den [yy-mm-dd]
av [instans]

Policy för konstnärlig gestaltning enligt enprocentregeln

Inledning

Konstnärlig gestaltning och utformning av det offentliga rummet har stor betydelse för platsens attraktivitet, för människors välbefinnande och genererar flera positiva synergier. Konst placerad i det offentliga rummet blir en del av medborgarnas vardag och når dem som vanligtvis inte aktivt besöker konstutställningar. Den förstärker platsens estetiska och humanistiska kvaliteter och skapar inkluderande offentliga rum dit alla medborgare oavsett ålder, bakgrund och behov har tillträde. Därmed skapas gynnsamma förutsättningar för att nå de nationella kulturpolitiska målen gällande tillgänglighet och delaktighet. Estetisk och konstnärlig gestaltning ger också en ort identitet och särprägel och ger en möjlighet att förstå sin samtid och historia. En konstnärlig profilering tillför ett mervärde till gagn för såväl kommunens invånare som tillfälliga besökare. Enprocentregeln utformades 1937 genom ett statligt kulturpolitiskt initiativ och innebär att en procent av budgeten för ett byggprojekt, vid nybyggnad, om- eller tillbyggnad, bör avsättas till bild- eller formkonstnärlig gestaltning vid statliga byggnationer. I propositionen Politik för gestaltad livsmiljö (Prop. 2017/18:110) är enprocentregeln åter inskriven som en riktningsskivare för statliga myndigheter och förvaltningar som bygger om, till och nytt. Detta har med tiden blivit vägledande även för landsting och kommuner.

Definition

Konstnärlig gestaltning kan beskrivas som ett beställt offentligt konstverk, vanligen integrerat vid en bygg- eller anläggningsprocess, där en yrkesverksam konstnär skapar ett konstverk som passar väl ihop med den offentliga platsen. Det handlar alltså om platsspecifikt konst som för det mesta är fastmonterat i byggnaden eller marken. Konstverket kan även bestå av olika tekniker såsom ljud, video eller ljus. Byggnadsanknuten konst är i juridisk mening fast egendom, det vill säga en del av den fastighet den är placerad i. Tidigare användes begreppet "konstnärlig utsmyckning" men numera används "konstnärlig gestaltning" i stort sett alla sammanhang.

Den konstnärliga gestaltningen i Åstorp kommun bidrar till att:

- Skapa en kreativ och god inre och yttre livsmiljö.
- Synliggöra Åstorps kulturella mångfald och konstnärliga arv för medborgare och besökare.
- Jämställdhet och tillgänglighet i det offentliga rummet
- Berika upplevelser av stadens byggnader, gator, torg, parkområden och trafikmiljöer.
- Bidra till möten mellan professionella kulturutövare och Åstorpsbor.
- Stärka intresset för, och kunskapen om, den offentliga konsten.
- Väcka lust och motivation till eget skapande genom att stimulera

Syfte

Syftet med policyn är att skapa stabilitet och långsiktighet för konst i planeringen och byggandet av offentliga miljöer i Åstorps kommun. Policyn ska tydligt avgränsa vilka projekt som berörs av enprocentregeln och klarlägga ansvarsfördelning, samarbeten och beslutsvägar

Strategi

Genomförandet av konstpolicyns intentioner är beroende av ett fungerande samarbete mellan berörda delar av kommunorganisationen. Konstnärlig gestaltning enligt enprocentsregeln gäller vid all nybyggnation, om- och tillbyggnad av byggnader och miljöer där kommunen eller av kommunen ägda bolag står som byggherre. En procent av den budgeterade totala byggkostnaden avsätts från kommunens investeringsbudget till konstnärlig gestaltning och förfogas av kultur- och fritidsnämnden. För att bygga bort godtycklighet och för att få ett större urval av konstnärer ska uppdraget utlysas offentligt så långt det är möjligt. Den konstnärliga processen bör sättas igång så snabbt som möjligt. Att konstnären blir delaktig i ett tidigt skede och där ett samarbete med arkitekten möjliggörs kan resultera i en väl integrerad helhet samt motverka synen på offentlig konst som dekoration.

Kommentar [JN1]: Eller? Vem annars?

Enprocentsregeln

Vid all ny-, om- eller tillbyggnad av publika byggnader och deras miljöer där kommunen står som byggherre, ska 1% av den beräknade kostnadskalkylen (exkl. moms) i investeringsbudgeten avsättas för konstnärlig gestaltning. 1%-regeln omfattar även park- och stadsmiljöprojekt. 1%-regeln omfattar inte löpande åtgärder med årligt anslag i investeringsbudgeten.

1%-regeln omfattar även projekt där BFAB eller bolagets dotterbolag är byggherre/hyresvärd och Åstorps kommun kommer att vara hyresgäst med en hyrestid av minst 20 år.

Den totala summan av avsatta medel för konst budgeteras i en särskild rad för konstnärlig gestaltning i investeringsbudgeten. Investeringsbudgeten för konstnärlig gestaltning hanteras av kultur- och fritidsnämnden. Medel för skötsel och underhåll av såväl befintlig, äldre konst som nya konstinvesteringar avsätts i kultur- och fritidsnämndens driftsbudget.

Kommentar [JN2]: Eller?

Enprocentsregeln gäller för följande projekt angivna i investeringsbudgeten:

- Kultur- och fritidslokaler
- Skol- och barnomsorgslokaler
- Äldreomsorgslokaler
- Park- och stadsmiljö

Kommunstyrelsen kan i enskilda fall fatta särskilt beslut om att enprocentsregeln ska tillämpas för ett investeringsprojekt utöver de projekt som är angivna ovan.

Investeringsprojekten ska kosta minst 20 prisbasbelopp för att enprocentsregeln ska tillämpas.

Privata bolag eller andra aktörer som bygger i Åstorps kommun rekommenderas och uppmanas att följa enprocentsregeln. Vid varje projekt då enprocentsregeln tillämpas kan kultur- och fritidsverksamheten kontaktas för stöd och hjälp vid den konstnärliga gestaltningsprocessen. Enprocentsregeln bör skrivas in i markanvisningar och exploateringsavtal i publika områden, områden där många människor rör sig, så att ansvaret för de konstnärliga gestaltningarna delas mellan offentliga och privata aktörer, för att skapa en mer likvärdig tillgång till offentlig konst i våra livsmiljöer.

Kommentar [JN3]: Om det nu ligger hos KFN

Investeringar gällande till exempel ventilation, kök och våtutrymmen är som regel undantagna från Policy för konstnärlig gestaltning enligt enprocentregeln. Enprocentregeln gäller ej då den budgeterade totala byggkostnaden understiger 10 prisbasbelopp.

Organisation och ansvar

För att hanteringen av konstnärlig gestaltning enligt enprocentregeln ska fungera effektivt och utvecklas är det väsentligt att alla berörda instanser känner till policyn, struktur och ansvarsfördelning. Det ska ske kontinuerliga avstämmningar mellan dessa parter.

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige fastställer och följer upp en totalbudgetram för varje byggprojekt och att Åstorp kommun tillämpar enprocentregeln.

Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden förfogar över summan som genereras av enprocentregeln. Den del av anslaget som inte förbrukas kan flyttas över till efterkommande år genom tilläggsbudgetering. För att värna den konstnärliga friheten enligt principen om armlängds avstånd har kultur- och fritidsnämnden inte direkt inflytande över det konstnärliga innehållet. Nämnden godkänner det slutgiltiga förslagets projektplan och budget.

Kommentar [JN4]: Eller? Vem annars?

Konstnärligt råd

Åstorps kommuns konstnärliga råd har en löpande dialog om nuvarande och framtida konstnärliga gestaltningar och offentliga utsmyckningar. I rådet sitter kulturchef, konstansvarig, stadsarkitekt och ansvarig vid Tekniska kontoret.

Kommentar [JN5]: Samverkan är det centrala, formerna kan anpassas.

Bildningsförvaltningen- kultur och fritid

Bildningsförvaltningen ansvarar för den konstnärliga gestaltningsprocessen. Ansvarig tjänsteperson är kommunens konstansvarige. I enlighet med principen om armlängds avstånd är det sakkunniga inom bildningsförvaltningen som fattar besluten rörande de konstnärliga gestaltningsprocesserna.

Då totalbudgeten för byggnationen överstiger 340 prisbasbelopp ska de konstnärliga gestaltningsprocesserna i största möjliga mån genomföras genom offentlig utlysning, där en jury enligt, i utlysningen fastställda kriterier, väljer ut de konstnärer som får skissuppdrag. Här kan bildningsförvaltningen ta hjälp av sakkunniga konsulter samt representanter för brukare. Minst 15 % av budgeten avsätts till skissuppdrag. Av de inkomna skisserna väljer ansvariga tjänstepersoner inom bildningsförvaltningen ut en konstnär för det slutgiltiga uppdraget. Avtalet undertecknas av bildningsförvaltningens förvaltningschef.

Kommentar [JN6]: Finansieras inom avsatt budget för projektet

I de fall totalbudgeten för byggnationen är mellan 20 – 340 prisbasbelopp är bildningsförvaltningen ansvarig för att i samråd med brukarna införskaffa lös-konst till byggnaden för den genererade enprocentsumman. I de fall få människor rör sig i byggnaden finns möjligheten att fondera medlen till en större gestaltning i ett konstnärligt eftersatt område i kommunen. I de fall totalbudgeten för byggnationen underskrider 20 basbelopp fonderas medlen enligt ovan. Ansvarig tjänsteperson i bildningsförvaltningen ansvarar för att verken skyltas på ett korrekt sätt enligt kommunens standard. Kostnaden för skyltning ska rymmas inom enprocentregeln.

Bildningsförvaltningen kommunicerar nya gestaltningar externt och internt så att invånare och personal får kännedom om verken och dess kontext. Bildningsförvaltningen bekostar och ombesörjer underhåll av den lösa konsten i enlighet med nedanstående Policy för inköp av löskonst till Åstorp kommun.

Kommentar [JN7]: Siffror och nivåer baseras på exempel från andra kommuner

Björnekulla fastighetsbolag (BFAB)

Byggprojektledare vid BFAB ansvarar för att meddela konstansvarige om de projekt som är aktuella för konstnärlig gestaltning, redan i planeringsfasen. Byggprojektledaren ansvarar även för att bjuda in ansvarig vid bildningsförvaltningen till samrådsmöten inför byggstart, allt för att konstnären ska kunna komma in i processen så tidigt som möjligt. I de byggprojekt för offentliga lokaler där möjlighet finns, är det önskvärt att dialog möjliggörs mellan konstnär och arkitekt redan på skisstadium för att integrera konsten i byggnaden. BFAB hjälper vid behov till med praktisk hjälp med eventuella anläggningsarbeten och belysning för konstverket. Kostnaden för anläggningsarbeten belastar inte budgeten för den konstnärliga gestaltningen.

Kommentar [JN8]: Eller? Ingår kostnaden för anläggningsarbetet?

Tekniska kontoret

Tekniska bekostar och ombesörjer underhåll av den fasta konsten, utomhus och vid behov även inomhus. Besiktning av dessa verk görs årligen i samråd med konstansvarig.

Kommentar [JN9]:

Kommentar [JN10]: Kostnader för detta är svårbedömt.

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Likt god arkitektur bidrar konsten till att skapa intressanta, harmoniska och väl gestaltade platser. Genom att anlita konstnärlig kompetens inte bara i utförandefasen, utan också i planfaserna garanteras långsiktiga konstnärliga värden. När konstnärer involveras i stadsutvecklingsprocesser bidrar det ofta till att skapa ett uppskattat helhetsperspektiv. Samhällsbyggnadsförvaltningen ska informera och föra dialog med bildningsförvaltningen vid ett tidigt stadium vid större planeringsprocesser, och vid markanvisningar och exploateringsavtal för att bedöma behovet av konstnärliga gestaltningar och konstnärlig kompetens.

Policy för inköp av lös konst

Konstsamlingens syfte

Åstorp kommuns konstsamling har tre syften.

- att med konstverken skapa berikande och stimulerande miljöer för personal, brukare och invånare i kommunens offentliga miljöer

- att stimulera det lokala och regionala konstlivet genom att konstnärer blir representerade med sina verk i samlingen

- att långsiktigt bygga upp en konstsamling som speglar det framtida lokala och regionala kulturarvet

Kommentar [JN11]: Är syftet att bygga upp en samling?

Konstsamlingens sammansättning

Åstorp kommuns konstsamling består av så kallad löskonst som tavlor, skulpturer och konsthantverk samt offentlig utsmyckning/fast konst som sitter fast i mark, tak, golv eller annan del av byggnad. För att samlingen ska hålla en hög kvalitet behöver gallringar och underhåll genomföras med jämna mellanrum. Konstansvarige är ansvarig för administrationen

av konstsamlingen. Ansvar för innefattar löpande registrering av konsten och regelbunden inventering, gallring, dokumentation, bevarande samt administration av utlånade konstverk ur samlingen.

Kommentar [JN12]: Frekvens på gallring och möjliga ambitionsnivå gällande omfattning av dokumentation är avhängigt avsatta personalresurser

Inköp av konst

Ansvarig för konstinköp till Åstorp kommun är konstansvarig. Konstansvarig har det övergripande ansvaret för den lösa konsten och hanterar inköpen. Kultur- och fritidsnämnden anvisar årligen medel för inköp av lös konst. Åstorp kommun eftersträvar inköp av konst från nu verksamma konstnärer och konstsamlingen ska värna om det lokala och regionala kulturarvet. Samlingen utökas därför med verk som främst representerar det lokala och regionala konstlivet. En god spridning vad gäller konstnärskap, material, uttryck och tekniker ska eftersträvas. Inköp ska göras med jämn fördelning mellan könen och bestå av samtidskonst och samtida konsthantverk med hög konstnärlig kvalitet av idag verksamma konstnärer. Möjliga inköpskanaler är gallerier och konstnärer. Konstutställningar i kommunens regi och hos andra konsthallar är också en inköpskanal. Konstansvarig avgör genom bedömningar vid varje enskild utställning om inköp är motiverat utifrån det konstnärliga värdet, konstsamlingens innehåll och behov av tillskott.

Donationer och gåvor av konst

Vid gåva eller donation av konst till Åstorp kommun beslutar konstansvarige om gåvan ska tas emot eller ej. Hänsyn ska tas till gåvan/donationens ändamål, eventuella villkor samt lämpligheten i att ta emot gåvan/donationen. Som huvudregel ska en gåva/donation inte medföra krav på motprestation från Åstorp kommun.

Underhåll, gallring och inventering av konstsamlingen

Tekniska kontoret ansvarar för och bekostar att de offentliga utsmyckningarna, den fasta konsten utomhus och inomhus, underhålls och rengörs vid behov. Översyn görs årligen enligt ovan. Budget för underhåll av den fasta konsten anslås av kommunstyrelsen efter redovisning till kommunstyrelsen av tekniska kontoret årliga översyn.

Kommentar [JN13]: Kostnaden svårbedömd

Konstansvarig ansvarar för att den lösa konsten underhålls. Budget för underhåll av lös konst anslås av kultur- och fritidsnämnden inom tilldelad rambudget.

Ansvarig för inventering och gallring av konstsamlingen är konstansvarig. De utgallrade verken avregistreras ur kommunens samling. Konstansvarige kontaktar lämplig auktionskammare och erbjuder de utgallrade verken till försäljning. I de fall auktionskammaren inte anser verken är lämpliga för försäljning skall de skänkas bort, eller som sista åtgärd kasseras.

2022-04-05 7(7)